

Pressemeddelelse

Naturparktur – vandring i Jensen & Sørensens Plantage i Gl. Rønbjerg

Mandag den 10. august kl. 19-21

Turledere: Christian Vad Holm, Line Tanderup og Niels Mortensen

Mødested: ”Æ Tørhus”, Hvidemosevej 10, Gl. Rønbjerg, 7800 Skive

Arr.: Jensen & Sørensens Plantage og Skive Byarkiv

Hvis man for 125 år siden kørte mod vest fra Rønbjerg Kirke mod Ejsing eller Vinderup, kom man igennem et goldt og træløst område af udstrakte heder og moser. Kørte man samme tur for 100 år siden, kom man gennem et område, hvor tørvefabrikkerne lå tæt med store tørrepladser med tørveskruer omkring sig, og med flere hundrede arbejdere i alle aldre i færd med at fremstille tørv. Kører man turen i dag, kommer man gennem store skovområder med smuk natur, afbrudt af moser, der er ved at gendanne sig.

Området ved Gl. Rønbjerg og Hvidemose rummer med andre ord masser af historie, og lidt af den kan alle interesserede høre mere om på en naturvandring i Jensen & Sørensens Plantage – tidligere Rønbjerg Tørvefabrikker – mandag den 10. august kl. 19-21.

Turen ledes af Christian Vad Holm (en ”Jensen”) og Line Tanderup (en ”Sørensen”) samt arkivar Niels Mortensen, Skive Byarkiv. Mødestedet er ”Æ Tørhus”, Hvidemosevej 10, Gl. Rønbjerg.

Undervejs på vandreturen fortæller de tre turledere om tørveindustrien i området, og om hvordan området er omlagt til natur og skovbrug, efter at industrien ophørte efter 2. Verdenskrig. Der gøres stop ved bl.a. Store Sø, Elselunden, udsigtstårnet og Jernbanevej.

Jensen & Sørensens Plantage dækker et areal på ca. 260 hektar. Her lå tidligere en af de allerstørste tørvefabrikker i området, Rønbjerg Tørvefabrik. Tørvevirksomheden blev grundlagt i 1899 af bogtrykker Mar. Jensen, udgiver af Skive Folkeblad, og gårdejer Andr. Sørensen, Rønbjerg. De to opkøbte moser og heder i området og begyndte at fremstille de såkaldte ”æltetørv”. Hver sommer blev der fremstillet flere millioner tørv på fabrikken, som blev afsendt med godstog fra Rønbjerg eller Hvidemose stationer til kunder i hele Danmark. Fabrikken beskæftigede op mod 100 arbejdere, og der var brug for alle: de voksne mænd stod for det hårde arbejde med at grave tørvemassen i moserne og fremstille tørvene på selve fabrikken, mens børn, kvinde og gamle ”rejste”(vendte) tørvene på tørrepladsen og ”skruede” (stablede) de tørrede tørv i tørveskruer. Arbejdet var forholdsvis godt betalt, og mange af de såkaldte ”rakkere” fandt arbejde her og slog sig ned i primitive boliger i området. Og Rønbjerg Tørvefabrik var blot en af mange større og mindre tørvefabrikker i området...

Efter 2. Verdenskrig ophørte tørvefabrikationen. Den egnede tørvemasse var ved at slippe op – og kunderne ville hellere have varme fra oliefyr eller fjernvarme. Og hvad stiller man så op med 260 hektar heder og moser? Familierne Jensen & Sørensen valgte at skifte til skovdrift og beplantede

området med nåle- og løvtræer. Det har fuldstændig ændret områdets karakter, så man i dag kan færdes ad smukke skovveje, der brydes af områder af mere åbne karakter ved moserne, som nu er ved at gendanne sig efter at have fået fred og ro for tørvegraverne! Undervejs på turen vil Christian Vad Holm og Line Tanderup fortælle om landskabet og hvordan det er dannet og om den natur, der er (gen)opstået gennem de sidste årtier. De fortæller også om, hvordan de to familier driver skovbruget, og hvordan de forvalter plantagen og plejer naturen.

Der vil denne aften være åbent i ”Æ Tørhus”, som er en nyopført afløser for det gamle tørvehus fra tørvefabrikationens tid. Her vil der være mulighed for at købe en forfriskning efter vandreturen.

Turen, der er arrangeret af Jensen & Sørensens Plantage ApS og Skive Byarkiv, er på ca. 2,8 kilometer. Gode vandresko anbefales.

Det er gratis at deltage og alle interesserede er velkomne.

Billedtekst (907B366)

For 100 år siden foregik tørvegravningen med skovl. Det var hårdt arbejde, men der kunne tjenes gode penge, så længe tørvesæsonen varede. Indtægten afhang i høj grad af vejret, for frosten skulle af jorden og den værste væde væk, før arbejdet kunne gå i gang, men normalt foregik gravningen af tørv fra april til september måned. Den tidlige afslutning på sæsonen skyldes, at tørvene skulle nå at tørre, inden vinteren satte ind. Billedet er taget på Rønbjerg Tørvefabrik 1910 og viser nogle af værkets arbejdere, der står parat til at fylde tørvejord i tipvognene, når de kommer retur fra selve tørvefabrikken.